

KOVÁCS ANDRÁS NÉ
Általános Iskola
Berekfürdő

Javaslat Sulyok Gizella: Pilletánc II. című könyvének tanításához

Az első kötet tanításához készült javaslatomról már írtam a Módszertani Közlemények 1994. 5. számában, most folytatom a könyv szerzőjének felkérésére a Pilletánc II. című könyvének kipróbálására tett ajánlással, javaslattal.

A második kötet ismét húsz verset, dalt tartalmaz, mely gyűjtemény rugalmas keretek között lehetőséget nyújt az általános iskolai ének-zenei órák dalanyagának változatosabbá tételéhez.

A szerző a nagy barokk, bécsi klasszikus és romantikus mesterek népszerű, könnyű zongoradarabjainak a kincstárából válogatta ki az éneklésre kínálkozó műveket a serdülő korosztály életkori, érzelmi és gondolatvilágának figyelembevételével.

A daloskönyv változatoságot, választék bővítést kínál a tanárnak, hiszen az általános iskolai tankönyvek dalanyagában kevés ilyen jellegű énekes szemelvény található.

A régi nagy mesterek az európai népzenei hagyományokat követve építették be halhatatlan alkotásaikba zenei anyanyelvük dallamkincsét.

A dalok lejegyzésekor a szerző figyelembe vette a tanulók életkori sajátosságát, hangterjedelmét, a fejlesztésre mind az alt, mind a szoprán hang irányában lehetőséget biztosít.

A hangszeres művek énekes változata elősegíti az európai zene érzelmi világával való azonosulást. A könyv esztétikus megjelenítése, a versek képi és hangulatvilága fejleszti a gyermeki személyiség fantáziáját, elősegíti éneklési kedvük fokozódását.

Ajánlásommal szeretném, ha az ének szakos kollégáim megismerkednének a Pilletánc II. zenei anyagával, s javaslatom alapján a Pilletánc I. dalanyagával együtt felhasználnák a gyermekek zenei élményének változatosabbá tételéhez, zenei nevelésének gazdagításához.

Ennek érdekében adom most közre a kipróbálásra készült tervem.

A KIPRÓBÁLÁS TERVE

Cél:

- Az általános iskolai korosztály fejlődési szintjének, értelmi, érzelmi, esztétikai felkészültségének figyelembevételével rugalmas keretek között megismertetni a tanulókkal az alternatív, kiegészítő anyagot a jelenleg használt tankönyvben lévő dalok mellett, illetve helyett.

Feladat:

- Az éneklési kedv fejlesztése, fokozása a dallá vált zeneirodalmi szemelvények szöveges éneklésével, képi és hangulatvilágával.
- A komolyzene hallgatására nevelés elősegítése a könnyű komolyzenei szemelvények, tételrészletek szöveges éneklésével.

Anyag

5. osztály:

Purcell – Sulyok G.: Lány csobogás

6. osztály:

Haydn – Sulyok G.: Ide száll a madár...

Ch.F. Dieupart – Sulyok G.: Holdfényben

D.G. Türk – Sulyok G.: Csillagok békéje

J.W. Hassler – Sulyok G.: Boldog köszönés

W.A. Mozart – Sulyok G.: Hús bércet tetején...

L. Van Beethoven – Sulyok G.: Farsangi bál...

7. osztály:

Händel – Sulyok G.: Kék pillém

D.G. Türk – Sulyok G.: Pillétánc

D.G. Türk – Sulyok G.: Holdas éjjel

J. Clarke – Sulyok G.: Jöjj hát!

Ismeretlen szerző – Sulyok G.: Rózsavirulás

W. A. Mozart – Sulyok G.: Vágyakozás

8. osztály:

J. S. Bach – Sulyok G.: Közelgő tél

D.G. Türk – Sulyok G.: Hársak alatt...

J. Pachelbel: – Sulyok G.: Hús hajnali szél...*

G. Ph. Telemann – Sulyok G.: Hív a cinege madár...

J.S. Bach – Sulyok G.: Menyasszonytánc

J.S. Bach – Sulyok G.: Erdőben járok*

W.A. Mozart – Sulyok G.: Patak partján*

(A *-gal jelölt dalokat a 9-10. osztályban is taníthatjuk.)

Dalcím	Zenei ismeret, készség, képességfejlesztés	Koncentráció	Megjegyzés
5. OSZTÁLY			
Lágy csobogás	<ul style="list-style-type: none">– andantino előadásmód gyakorlása– módosított hangok megfigyeltetése– hangközök kiemelése, gyakorlása (oktáv)– szekvencia megfigyeltetése– dinamikai jelzések kiemelése	<ul style="list-style-type: none">menüett– hangutánzó szavak– hangfestő szavak kiemelése	
Holdfényben	<ul style="list-style-type: none">– 3/4-es ütem– a szerkezet megfigyeltetése– andantino előadásmód gyakorlása– levegővétel tudatos alkalmazása		Dieupart (1670) francia csemballó művész és zeneszerző – megszemélyesítés kiemelése a dal szövegéből
6. OSZTÁLY			
Ide száll a madár	<ul style="list-style-type: none">– csonka ütem– hangzsfelbontás megfigyeltetése– módosított hang, hangsúlyjelzések kiemelése– szekvencia megfigyeltetése– tercek egymásra épülésének, ismert hangközöknek a gyakorlása– 3/4-es ütem, ütemhangsúly	<ul style="list-style-type: none">– megszemélyesítés kiválasztása a dal szövegéből	trió forma

Dalcím	Zenei ismeret, készség, képességfejlesztés	Koncentráció	Megjegyzés
Csillagok békéje	<ul style="list-style-type: none"> - andantino előadásmód - 6/8-os ütem gyakorlása, átalakítás 3/4-es ütemmé - levegővétel tudatos alkalmazása - kis nyújtott ritmus kiemelése - csonka ütem - éneklés moll változatban (f-moll) 	<ul style="list-style-type: none"> - metafora, hangfestő szavak, megszemélyesítés kiemelése 	
Boldog köszöntés	<ul style="list-style-type: none"> - moderato előadásmód - módosítójel és feloldójel gyakorlása - hajlítás gyakorlása - hangsúly kiemelése - transzponálás írásban, dó=B 	menüett	<p>Hassler (1594–1612) német zeneszerző</p> <ul style="list-style-type: none"> - metafora kiemelése
Hús bércsek tetején...	<ul style="list-style-type: none"> - dóváltás gyakorlása - hajlítások kiemelése - módosított hangok megfigyeltetése - kis és nagy szekund hangeszközök felismerésének gyakorlása - helyzetfelbontás megfigyeltetése 	Költői kifejezőeszközök kiemelése a dal szövegéből (szinesztézia, hangfestő szavak stb.)	
Farsangi bál...	<ul style="list-style-type: none"> - a dallam formájának megfigyeltetése - szeptim tiszta intonálásának gyakorlása - szekvencia megfigyeltetése - csonka ütem kiemelése - a dal dinamikájának pontos interpretálására törekvés 	megszemélyesítések megfigyeltetése	
7. OSZTÁLY			
Kék pillém	<ul style="list-style-type: none"> - szext, szeptim kiemelése, felismerése - tizenhatod gyakorlása - leggiero (könnyű) előadásmód gyakorlása - hangzatfelbontás megfigyeltetése - gyakorlás: 3/8-os ütem átalakítása 3/4-es ütemmé - módosított hang kiemelése (1-szi-1 dallamfordulat) - a dal transzponálása d-mollba, írásban 	<p>menüett</p> <ul style="list-style-type: none"> - megszemélyesítés kiemelése 	

Dalcím	Zenei ismeret, készség, képességfejlesztés	Koncentráció	Megjegyzés
Pilletánc	<ul style="list-style-type: none"> - előadásmód kiemelése (allegretto scherzando) - hajlítások gyakorlása - helyes levegővétel - csonka ütem ismétlése - variáció megfigyeltetése - tizenhatod gyakorlása - hangsúlyos hangok megfigyeltetése, kiemelése 	<ul style="list-style-type: none"> - megszemélyesítés - alliteráció kiemelése a dal szövegéből 	
Holdas éjjel	<ul style="list-style-type: none"> - andante előadásmód - 3/8-os ütem gyakorlása - transzponálás írásban hangnem: B-dúr 		
Jöjj hát!	<ul style="list-style-type: none"> - tempo di marcia - decima ugrás kiemelése, megfigyeltetése - hangsúlyjelzések megfigyeltetése, kiemelése - dinamika megfigyeltetése, pontos megjelenítése - transzponálás D-dúrba írásban 	<p>Költői kifejező eszközök megfigyeltetése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megszemélyesítés - hangutánzó szavak kiemelése, megfigyeltetése 	Clarka (1659–1707) angol zeneszerző, orgonista
Rózsavirulás	<ul style="list-style-type: none"> - allegretto előadásmód - szerkezet, forma megállapítása - csonka ütem - dinamika megfigyeltetése - hangközök kiemelése, gyakorlása - ismert hangközök kiemelése, gyakorlása - transzponálás írásban D-dúrba (2,3 sor) 	<p>menüett</p> <ul style="list-style-type: none"> - a dal hangulatának kiemelése - megszemélyesítés, alliteráció, metaforák gyűjtése a dal szövegéből. 	
Vágyakozás...	<ul style="list-style-type: none"> - dallam formája - szext kiemelése - módosítójel - dinamikai előadásmód - szekundok kiemelése - a dallam transzponálása eredeti hangnemben (emoll 3. sor) 	<p>Bourrée</p> <ul style="list-style-type: none"> - szinesztézia, alliteráció megfigyeltetése 	
8. OSZTÁLY			
Közelgő tél...	<ul style="list-style-type: none"> - andantino előadásmód - csonka ütem megfigyeltetése - hajlítások gyakorlása - kvart, kvint gyakorlása - ismert hangközök kiemelése, tiszta intonálásának gyakorlása 	<p>Musette</p> <ul style="list-style-type: none"> - megszemélyesítés - hangfestő szavak - metafora megfigyeltetése 	

Dalcím	Zenei ismeret, készség, képességfejlesztés	Koncentráció	Megjegyzés
Hársak alatt...	<ul style="list-style-type: none"> - andante előadásmód - 6/8-os ütem megfigyeltetése, gyakorlása - levegővétel tudatos alkalmazása - módosított hangok kiemelése - ismert hangközök gyakorlása (szekund, terc) 	<ul style="list-style-type: none"> - hangutánzó szavak, metafora kiemelése a szövegből 	
Hús hajnali szél...	<ul style="list-style-type: none"> - lento előadásmód - 3/4-es ütem gyakorlása - szekvencia kiemelése - ismert hangközök kiemelése - csonka ütem - a hangok értékének pontos betartása - éneklés mérővel - helyes levegővétel 	<ul style="list-style-type: none"> - alliteráció, hangfestő szavak, megszemélyesítés megfigyeltetése 	
Hív a cinegemadár	<ul style="list-style-type: none"> - allegro előadásmód - dinamikai előírások betartása - helyes levegővétel gyakorlása - feloldójel - oktáv hangköz tiszta intonálásának kiemelése, gyakorlása - a dal transzponálása e-mollba, írásban 	<p>Költői kifejezési eszközök megfigyeltetése (alliteráció, megszemélyesítés, hangutánzó és hangfestő szavak).</p>	
Menyasszonytánc	<ul style="list-style-type: none"> - allegro grazioso - módosítójelek kiemelése - dóváltás megismertetése - módosított hangok tiszta intonációjának gyakorlása - dinamikai jelzések pontos betartása - hangsúlyjelzések megfigyeltetése, kiemelése - hajlítások gyakorlása 	<p>menüett</p> <ul style="list-style-type: none"> - hangfestő, hangutánzó szavak, megszemélyesítés megfigyeltetése 	
Erdőben járok...	<ul style="list-style-type: none"> - allegretto előadásmód - dinamikai jelzések megfigyeltetése - a dal szerkezetének megállapítása - crescendo kiemelése, gyakorlása - hangsúlyjelzések megfigyeltetése, kiemelése - a dal transzponálása g-mollba - szext, kis szekund gyakorlása 	<p>menüett</p> <ul style="list-style-type: none"> - költői kifejezési eszközök kiemelése a dal szövegéből - megszemélyesítés, - hangfestő szavak - keret 	

Dalcím	Zenei ismeret, készség, képességfejlesztés	Koncentráció	Megjegyzés
Patak partján	<ul style="list-style-type: none"> - moduláció megfigyeltetése, kiemelése - szext felismerésének gyakorlása - szűkített kvint tiszta intonálása - kis és nagy terc megfigyeltetése, felismerésének gyakorlása 	<ul style="list-style-type: none"> menüetti - megszemélyesítés - hangfestő szavak - alliteráció kiemelése 	

Összegzés:

A kiadvány különösen alkalmas:

- a zenei előadásmódok,
- zenei hangközök,
- a zenei szerkezet,
- a vokális és instrumentális zene szerves összetartozásának érzékeltetésére,
- a régi táncok megismerésére,
- a különböző hangnembváltások gyakoroltatására,
- a zenetörténeti korok jellegzetességének megfigyeltetésére.

Készségszoportok közül elsősorban:

- a szép éneklési képesség
- a módosított hangok tiszta intonálásának képessége
- a hangközök tiszta intonálásának képessége
- a dinamikai jelzések pontos betartásának képessége
- a hajlítás helyes éneklésének képessége
- a különböző ritmusok pontos érzékeltetésének képessége
- a zenei hangsúlyok kiemelésének képessége
- a különböző hangközök felismerésének, reprodukálásának képessége
- az azonos és eltérő részek felismerésének képessége megalapozásához, fejlesztéséhez.

A dallamokhoz írt szöveg tartalmilag érthető, a versekben a szavak nemcsak vízszintes irányban harmonizálnak egymással, de függőlegesen is: a költői szavak hozzásimulnak egy-egy dallammotívumhoz vagy dallamfordulathoz.

Az illusztrációk csodálatosan szépek, motiválóak, kifejezőek, a könyv esztétikussága példaértékű. A vers képi megjelenítése fejleszti a gyermeki fantáziát, növeli az éneklési kedvet is.

